

Kur'an-ı Kerim'de helak olan kavimler ve helak nedenleri ^{1*}

1. Konunun Planı

- a. Helak Olan Kavimler ve Kavimlerin Helak Olma Nedenleri**
- b. Kur'an'ı Kerimde Helak ile İlgili Ayetler**
- c. Hadis-i Şerifler de Helak Edilen Kavimlerle İlgili Hadisler.**

2. Konunun Açılımı ve İşlenişi

Konuyu helak kavramının açıklamasıyla başlanıp, insanlık tarihinde helak edilen kavimlerin helak nedenleri, özellikleri, peygamberlere karşı tutumları incelenir. Konu ile ilgili ayetler ve hadisler açıklanarak bu durumdan ibret alınmasının önemi aktarılır. Nuh as'ın kavmi, Ad, Semud, Lut ve Firavun'un yaptıklarından örnekler verilerek insanlığın bundan uzak durması gerektiğinin altı çizilir.

3. Konunun Özet Sunumu

Yüce Allah, yaratılmışların en şerefli olan insana akıl ve irade vermiş ve bunun sonucunda ona birtakım sorumluluklar yüklemiştir. Bu sorumlulukları yerine getirebilmesi için de peygamberler ve kitaplar göndermek suretiyle ona rehberlik etmiştir. Kur'an-ı Kerim, Yüce Allah tarafından Hz. Muhammed (a.s.)'e gönderilen son ilahi kitaptır. Bu Yüce Kitabın muhatabı bütün insanlar, gayesi de onların dünya ve ahiret mutluluklarını sağlamaktır. Bu gayeye ulaşabilmemiz için, Kur'an'ı okuyup anlamamız, emir ve yasaklarına uymamız gerekmektedir.

İnsanı yaratan, onu ruhen ve bedenen şekillendiren, onu yaşatan Allah'tır. Kainatı insanın emrine ve hizmetine veren Yüce Allah'ı tanımak, O'na yakınlaşmak ve O'na kulluk etmek her Müslümanın en önemli görevidir. İnsan, kendisine yol gösterici olarak Allah'ın insanlara Peygamberimiz (sav) aracılığıyla ulaştırdığı vahyini ve Peygamber Efendimizin sünnetini rehber edinmelidir. Bitmez tükenmez bir ilim, hikmet ve saadet kaynağı olan Kur'an; nuru ile alemleri aydınlatan, ruhlara şifa veren, insanların güçlü bir vicdana ve sağlam bir imana sahip olmasına vesile olan, akılları ve gönülleri aydınlatan yüce bir kitaptır.

Bundan dolayı , kendimize yol gösterici olarak Kuran'ı rehber edinerek Yüce Allah'ın Kuran'da bizlere neler bildirdiğini, son derece titiz ve dikkatli bir biçimde incelememiz ve bunlar üzerinde düşünmemiz gerekmektedir. Nitekim Allah, Kuran'ın gönderiliş amacının insanları düşünmeye yöneltmek olduğunu bildirir:

هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَهٌُ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿٥٢﴾

“İşte bu, bütün insanlara, bununla hem uyarılınsınlar hem Allah'ın ancak bir tek Tanrı olduğunu bilsinler hem de akıl sahipleri öğüt alsınlar diye yapılmış bir bildirimdir.” (İbrâhîm Suresi – 52).

Kuran'ın büyük bir bölümünü oluşturan geçmiş kavimlerin haberleri de kuşkusuz üzerinde düşünülmesi gereken konulardan biridir. Bu kavimlerin çoğunluğu, kendilerine gönderilen peygamberleri yalanlamışlar ve onlara düşmanlık yapmışlardır. Bu

¹ Bu vaaz projesi, **Karayazı Müftülüğü İlçe Vaizi Yasin Ballı** tarafından hazırlanmıştır.

* **Redaksiyon:** Erzurum Müftülüğü İl İrşad Kurulu

taşkınıklarından dolayı Yüce Allah Kuran'da, bu helak olaylarının sonraki insanlara ibret olması gerektiğini bildirmektedir. Mesela Allah'a isyan eden bir grup Yahudi'ye verilen ceza;

﴿۶۶﴾ فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ

“Biz bunu hem çağdaşlarına hem de sonradan gelenlere ibret veren bir ceza, müttakiler için de bir öğüt kıldık.” (Bakara Suresi – 66) ayeti ile ibret olarak bizlere anlatılmaktadır.

Kuran'da anlatılan helak olaylarının pek çoğu çağımızda yapılan arkeolojik bulgular sayesinde "görülecek" ve "bilinip-tanınacak" hale gelmiştir.

Her canlı gibi millet ve toplumların da dünyada belli bir yaşama süreleri vardır, doğar, yaşar ve ölürlür. Tarih sahnesinde ebedi olarak yaşayan hiçbir kavim yoktur. Tıpkı insanlarda olduğu gibi kavimler de eceli geldiği zaman tarih sahnesinden silinir giderler. Bu Yüce Allah'ın kainatta tesis ettiği nizamın bir gereğidir.

Helak edilen kavimler ile ilgili olarak Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmaktadır;

﴿۴﴾ وَمَا أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَّعْلُومٌ ﴿۴﴾ مَا تَسْبِقُ مِن أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴿۵﴾

“Biz hiçbir toplumu, kendilerine gönderilmiş belli bir kitap olmadan helâk etmedik. Hiçbir ümmet kendi ecelini ne öne alabilir ne de erteleyebilir.” (Hicr Suresi – 4-5)

Kur'an-ı Kerim'e göre kavimlerin helak oluşuna bizzat o topluluklarda yaşayanların kendileri neden olmaktadır. Toplumların helakinin nedeni de işte burada yatmaktadır. Yüce Allah çok merhametlidir. Onun merhameti her şeyi kuşatmıştır. Allah insanlara zulmetmez, iyiliklerin karşılığını kat kat fazlasıyla verir. İşlenen kötülüklerin hepsine ise ceza vermez, bir kısmını bağışlar.

﴿۴۰﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِن تَكُ حَسَنَةً يُضَاعِفْهَا وَيُؤْتِ مِن لَّدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿۴۰﴾

“Şüphesiz Allah zerre kadar haksızlık etmez; o zerre, bir iyilik ise onu katlar, kendi katından da büyük mükâfat verir.” (Nisâ Suresi – 40)

Bir toplumda ahlaksızlık, haksızlık, zulüm ve kötülükler çoğalır, bu kötülükleri önlenmeye veya kaldırılmaya çalışan da olmazsa cezalandırılır, helâk edilir. Allah bu toplumun yerine başka bir nesil var eder. Bu husus Kur'an'da şöyle bildirmektedir.

﴿۱۱﴾ وَكَمْ قَصَمْنَا مِن قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿۱۱﴾

“Biz, halkı zulme sapmış nice ülkeyi yerle bir ettik, arkasından da başka topluluklar vücuda getirdik.” (Enbiyâ Suresi – 11).

Ayet-i kerimeler; Yüce Allah'ın geçmiş kavimleri günahları sebebiyle helak ettiğini, bu kavimlerin ekonomik ve teknik imkanları iyi olmasına rağmen helak olmaktan kurtulamadıklarını bildirmektedir. Yüce Allah helak olan bu kavimlerin yerlerine yeni topluluklar yaratmıştır.

Helak edilen kavimlerin başta gelen kabahatleri, onları imana, itaate ve doğruluğa davet eden Peygamberlere isyan etmeleri ve onları yalanlamalarıdır.

Kur'ân-ı Kerim'in önemli bir bölümü geçmiş kavimlerin (toplumların) ve peygamberlerin kıssalarından, hayat hikayelerinden kesitler sunmaktadır. Şüphesiz bu kıssalar insanların okuyup geçmeleri için değil, ibret almaları içindir. Bu kıssalar çok önemli ibret, hikmet ve öğütlerle doludur. Bu itibarla âyetleri dikkatle okumalı ve bunlardan ders almalıyız.

Kavimlerin helak olma sebepleri; peygamberlerini yalanlamaları, putlara tapmaları, zulüm ve sapkınlıkta ileri gitmeleri ve Allah'a isyan etmeleri şeklinde sıralanabilir.

Nûh, Âd ve Semûd kavimlerinin kibirli insanları; peygamberlerle mücadele eden, kendisinin tanrı olduğunu iddia eden ve sonunda bir avuç suda helâk olan Firavun; bir sineğin mağlup ettiği Nemrud, yaşayışları hayvanlardan daha aşağı olan ahlâksız Lût kavmi ve benzerleri, zulüm ve isyanlarına bürünerek bu dünyadan göçüp gittiler.

Sonuç:

Her kavim için dünyada belirli bir yaşama süresi vardır. Bu süre geldiği anda geri bırakılmaz ve ertelenmez. Dünya üzerinde yaşamış olan kavimlerin helak edilmeleri, işledikleri şirk, küfür, isyan ve zulüm gibi günahları sebebiyledir. Allah kullarına asla zulmetmez. Geçmiş kavimlerin kıssalarında insanlar için ibretler ve öğütler vardır.

4. Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Ayetler

• أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّانُهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَا هُمْ بِدُئُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخِرِينَ ﴿٦﴾

Görmediler mi ki, onlardan önce yeryüzünde size vermediğimiz onca imkân kendilerine verdiğimiz, gökten üzerlerine bol bol yağmur indirip (evlerinin) altlarından ırmaklar akıttığımız nice nesilleri helâk ettik. Biz onları günahları sebebiyle helâk ettik ve onların ardından başka nesiller meydana getirdik. (En'âm Suresi – 6)

• ذَلِكَ أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا غَافِلُونَ ﴿١٣١﴾

Bu (peygamberlerin gönderilmesi), Allah'ın, halkları habersizken ülkeleri haksız yere helâk etmeyeceği içindir. (En'âm Suresi – 137)

• وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا ۗ كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٣﴾

Sizden önceki nice nesilleri, haksızlık ve kötülük yoluna saptıklarında yok ettik; halbuki peygamberleri onlara apaçık deliller getirmişlerdi, ama onların iman edecekleri yoktu. Günah yolunu seçen toplulukları işte böyle cezalandırırız. (Yûnus Suresi – 13)

• وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاَهَا تَدْمِيرًا

﴿١٦﴾

Bir ülkeyi helâk etmek istediğimizde oranın şıarmış yöneticilerine (iyiye yönlendirici) emirler veririz; onlar ise orada günah işlemeye devam ederler, sonuçta o ülke helâke müstahak olur, biz de oranın altını üstüne getiririz.

• وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ﴿٢٠٨﴾

Biz hiçbir memleketi, öğüt vermek üzere (gönderdiğimiz) uyarıcıları (peygamberleri) olmadan yok etmemişizdir. Biz zalim değiliz. (Şuarâ Suresi – 208)

5. Konu İşlenirken Başyurulabilecek Bazı Hadisler

• عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: اجْتَنِبُوا الْمُوبِقَاتِ: الشِّرْكَ بِاللَّهِ، وَالسِّحْرُ.”

Ebû Hüreyre'den (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: “Helâk eden şeylerden kaçın: Allah’a şirk koşmak ve sihir yapmak”! (Buhârî, Tıb, 48)

• عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «اتَّقُوا الظُّلْمَ فَإِنَّ الظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاتَّقُوا الشُّحَّ فَإِنَّ الشُّحَّ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ حَمَلَهُمْ عَلَى أَنْ سَفَكُوا دِمَاءَهُمْ وَاسْتَحَلُّوا مَحَارِمَهُمْ».

Câbir bin Abdullah'tan (ra) nakledildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: “Zulümden sakının, çünkü zulüm kıyamet gününde karanlıklardır, cimrilikten de sakının, çünkü cimrilik sizden öncekileri helak etmiş, onları birbirlerinin kanlarını dökmeye, haramlarını helal saymaya yöneltmiştir” (Müslim, Birr, 56.)

• عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ... قَامَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فَأَخْتَطَبَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ: “أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكَوهُ وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ وَإِنِّي وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَرَقَتْ لَقَطَعْتُ يَدَهَا.”

Peygamber Efendimizin (sav) eşi Hz. Âişe'den nakledildiğine göre, (Kureyş kabilesinden bir grup insan, hırsızlık yapan Fâtıma adlı bir kadını affetmesi için aracı olduklarında)... Resûlullah (sav) ayağa kalkarak hutbe okudu ve Allah'a gerektiği gibi senâ ettikten sonra şöyle buyurdu: “Sizden önceki insanların helâk olmalarının sebebi, aralarında ileri gelen (zengin) kimseler hırsızlık yapınca suçun cezasını vermeyip zayıf (ve fakir) kimseler hırsızlık yapınca ceza uygulamalarıdır. Bu canı bu tende tutan (Allah)a yemin ederim ki Muhammed'in kızı Fâtıma hırsızlık yapsa, onun da elini keserdim”! (Müslim, Hudûd, 9)

6. Yararlanılabilecek Bazı Kaynaklar

- DİA, “Kavim” İle İlişkili Maddeler

E-Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/arama/?q=kavim>

- Hadislerle İslam, “Geçmiş Ümmetler: Tarihi İbretle Okumak” – Hadislerle İslâm Cilt 6 Sayfa 131

E-Kaynak: <https://hadislerleislam.diyaret.gov.tr/sayfa.php?CILT=6&SAYFA=131>

